

ХАЛІМОН Т.Б.
ст. гр. ОЕЕМ-21

СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ФІНАНСОВИЙ СТАН» ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах господарювання ряд вітчизняних підприємств, проводячи недолугу фінансову політику, нерационально розміщуючи і використовуючи свої фінансові ресурси, втрачають свої ринкові позиції, стикаються з фінансовими труднощами та опиняються у кризовому становищі. Така ситуація вимагає здійснення систематичної оцінки фінансового стану як запоруки подальшого ефективного функціонування, необхідної умови ефективного функціонування підприємства. Треба відмітити, що фінансовий стан підприємства з одної сторони є узагальнюючою характеристикою результатів його діяльності, а з іншого – відображає передумови його подальшого розвитку.

Еволюцію категорії «фінансовий стан» простежено у [6]. Автори зазначають, що його основоположником був французький економіст Жак Саварі (1622-1690). Його ідеї згодом були поглиблені на початку ХХ ст. у такому напрямку обліку як балансоведення, який передбачав популяризацію знань про бухгалтерський баланс і його вивчення. У 30-ті роки аналіз починає відокремлюватися від бухгалтерського обліку і отримує техніко-економічний характер. З початком 90-х років відбувається посилений розвиток методики фінансового аналізу, важливим об'єктом якого був фінансовий стан підприємства. Визначення даної категорії знайшло відображення у великій кількості праць науковців. Огляд літературних джерел [10; 11; 12; 13] дає підстави стверджувати про існуванні різноманітної сукупності підходів до трактування фінансового стану підприємства. Визначення сутності поняття «фінансовий стан підприємства» у працях науковців різних років узагальнено у табл. 1.

Оцінюють фінансовий стан за допомогою методик, які розроблені різними міністерствами, комерційними банками та Національним банком. В основі таких методичних підходів лежать розробки запропоновані ще у 90-х роках минулого століття ДПА України та Агенством з питань запобігання банкрутству. На даний час Міністерством фінансів, Міністерством економічного розвитку і торгівлі, фондом державного майна України пропонуються методичні рекомендації,

в яких викладено напрямки аналізу фінансового стану підприємств, в тому числі і підприємств, які підлягають приватизації [7].

Таблиця 1

Визначення категорії «фінансовий стан» у працях науковців

Автори, джерело	Тлумачення поняття
А.Г.Загородній Г.Л.Вознюк, Т.С.Смовженко [2]	Фінансовий стан сукупністю фінансових ресурсів підприємства, наявність грошових коштів, необхідних для здійснення господарської діяльності, проведення розрахункових операцій з іншими господарюючими суб'єктами, формування нормальних умов праці та відпочинку
М.Я.Коробов [3]	Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та сучасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями
Г.В.Савицька [10]	Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, що визначає його спроможність до саморозвитку на конкретний, досить короткий момент, адже ситуація може постійно змінюватися
І.А.Бланк [1]	Фінансовий стан є індикатором рівня збалансованості окремих складових джерел їх фінансування, характеризує ефективності їх використання
О.С.Титаренко[1 2]	Фінансовий стан є якісною характеристикою діяльності підприємства, об'єктом фінансового управління та результатом фінансово- господарської діяльності, відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання й вимірюється сукупністю показників, що характеризують загальні результати діяльності підприємства на даний час і визначає перспективу у майбутньому
О.О.Томілін, А.С.Лесюк [13]	Під фінансовим станом підприємства слід розуміти економічну категорію, яка відображає наявність, розміщення та ефективне використання активів, власного і позичкового капіталу на конкретну дату

Окремий порядок запроваджений Міністерством фінансів України для оцінки фінансового стану бенефіціара з метою визначення його можливості обслуговувати та погашати позики, отримані від міжнародних фінансових організацій [9]. Визначати кредитоспроможність підприємств-позичальників Національний банк пропонує за допомогою методики, що відображена у [8].

Розглянемо визначення фінансового стану підприємства, що подані в нормативно-правових актах. Так, відповідно до «Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» [7] вказується на те, що фінансовий стан підприємства є сукупністю показників, які характеризують наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів, що визначають його існуючі і можливі фінансові можливості

У Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій зазначено: «Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємств, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» [4].

Представлені визначення дають можливість виокремити сутні характеристики дефініції «фінансовий стан» підприємства (рис 1).

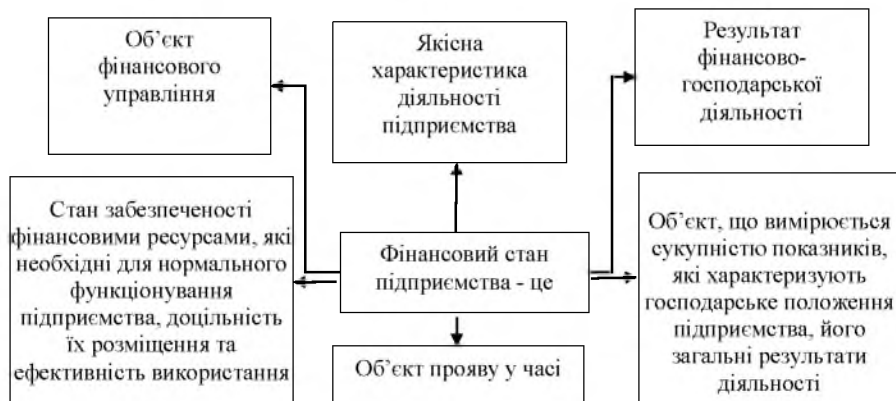

Рис. 1. Сутнісні характеристики категорії «фінансовий стан» підприємства

Вивчивши сутність фінансового стану, які подані в нормативно-правових актах та працях науковців, можна стверджувати, що він є

результатом здійснення всіх видів діяльності, який вивчається на певний момент часу (тобто в статистиці), або за період (тобто в динаміці). Крім того, має комплексний характер, бо формується під дією різних факторів, відображає рівень збалансованості структурних складових капіталу, є носієм фактора ризику та зростання ринкової вартості підприємства. І ще визначає реальну і потенційну здатність підприємства здійснювати фінансування своєї діяльності за певний період, відображає здатність виконувати свої зобов'язання перед господарюючими суб'єктами. Фінансовий стан відображає рівень конкурентоспроможності підприємства, його місце в діловому світі, дозволяє виміряти як забезпечуються економічні інтереси підприємств-партнерів щодо формування з ними взаємовигідних фінансових відносин.

Література:

1. Адамик О.В. Використання інструментів Data Mining для аналізу кошторису бюджетних установ // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в управлінні економічними процесами світової і національної економіки: сучасний стан та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 11 грудн. 2015 р., (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль: Крок, 2015. – 373 с. – С. 233-235
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: [учебный курс] / И.А. Бланк – К.: Ника-Центр, 1999. – 528с.
3. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко– К.: Знання, 2004. – 566 с.
4. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : [навч. посіб.] / М. Я. Коробов. – [3-є вид.]. – К. : Знання, КОО, 2002. – 294 с.
5. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>
6. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Електронний ресурс]/ Наказ Міністерства економіки N 1361 від 26.10.2010.- Режим доступу до документу http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_451800-01 – Назва з екрана.
7. Непочатенко О.О. Фінанси : підручник / О.О.Непочатенко,

Н.Ю.Мельничук. К.:– Центр учбової літератури», 2013. – 504 с.

8. Панасюк В., Саченко С. Оцінка діяльності підприємств готельного бізнесу // Маркетингові технології підприємств в сучасному науково-технічному середовищі. – Матеріали VII Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів. – Тернопіль, ТНТУ. – С. 88-91

9. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. Наказ Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>

10. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Національного банку України від 30.06.2016 № 351 зі змінами і допов./ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

11. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара. Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2016 за N 616 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України - Законодавство України. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16>.

12. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : [навч. посібник] / Г.В. Савицька - [2-ге вид., випр. і доп.]. - К. : Знання, 2005. - 662 с.

13. Серединська В.М. Економічний аналіз : [навч. посібник] / В.М. Серединська О.М. Загородна, Р.В. Федорович; за ред. проф. Р.В. Федоровича. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 416 с.

14. Титаренко О.С. Сутнісна характеристика фінансового стану/ О.С.Титаренко // Фінанси і кредит. Вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 3 (54). – 2012. – С.177-181.

15. Томілін О.О. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства / О.О.Томілін, А.С.Лесюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – Випуск. 14. – 2016. – С. 561 - 566.